

Majandus- ja taristuministri määruse „Mõõtemahutina kasutatava pakendi nimimahu väärtused ja nimimahu lubatud hälbed ning mõõtemahutina kasutatava pakendi märgistamise nõuded ja mahu kontrollimise kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse 1. jaanuaril 2019 jõustunud mõõteseaduse § 17 lõike 7 alusel. Määrus sätestab mõõtemahutina kasutatava pakendi (nt klaastaara) nimimahu lubatud hälbed ning mõõtemahutina kasutatava pakendi märgistamise nõuded ja mahu kontrollimise korra.

Mõõtemahutina kasutatav pakend (edaspidi *mõõtemahuti*) on vedeliku hoidmiseks, transportimiseks või tarnimiseks mõeldud püsiva suurusega suletav anum nimimahuga 50 milliliitrit kuni 5 liitrit, mida kasutatakse kindla kogusega toodete pakendamisel. Eelnõu eesmärgiks on täpsustada mõõteseaduse §-s 17 sätestatud nõudeid mõõtemahutitele, nende vastavuse kontrollimise süsteemile, et tagada tootmisettevõtja (pakendaja), klientide (ostjad, hulgi- ja jaemüüjad) ja ka turujärelevalveasutuste kindlus, et mõõtemahutisse pakendatud kogused vastavad etiketile. Mõõtemahutitele tulenevad nõuded Nõukogu direktiivist 75/107/EMÜ (edaspidi *direktiiv 75/107/EMÜ*) mõõtemahutitena kasutatavaid pakendeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 042, 15.02.1975, lk 14–20). Direktiiviga 75/107/EMÜ on kehtestatud nõuded ühesuguse nimikogusega toodete (kinnispakkide) pakendamiseks kasutatavatele pudelitele ja purkidele, kui tooteid pakendatakse mitte dosaatori abil, vaid täitmisega taseme kõrguse järgi. Mõõtemahutite ühtlustatud nõuetele vastavuse kontrollimise süsteemi eesmärgiks on kindlustada kaupade takistamatu liikumine Euroopa Liidu liikmesriikides.

Eelnõu reguleerimise eesmärk on sama, mis 2004. a jõustunud mõõteseaduse alusel antud majandus- ja kommunikatsiooniministri 19. aprilli 2004 a määrusel nr 88 „Mõõtemahutite nimimahu väärtused ja nimimahu lubatud hälbed ning mõõtemahutite märgistamise nõuded ja mahu kontrollimise kord“ (edaspidi *määrus nr 88*). Määrusega nr 88 võeti Eesti õigusesse üle direktiivist 75/107/EMÜ tulenevad nõuded mõõtemahutitele. Käesolevas eelnõus on võrreldes määrusega nr 88 peamiselt redaktsioonilised muudatused. Näiteks ei ole enam ümber kirjutatud direktiivi 75/107/EMÜ lisas II toodud menetlust mõõtemahutite statistiliseks kontrolliks ja lihtsustatud on riikliku järelevalve käigus mõõtemahutite nõuetele vastavuse kontrollimiseks proovide võtmise protseduure.

Määruse koostas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi siseturuosakonna toote ohutuse ja tarbijakaitse talituse ekspert Triinu Sillamaa (e-post: triinu.sillamaa@mkm.ee, tel: 625 6391). Eelnõu ja seletuskirja juriidilise analüüsi tegi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Anne-Ly Normak (e-post: anne-ly.normak@mkm.ee; tel: 715 3403).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrusega kehtestatakse mõõtemahuti nimimahu lubatud hälbed ning mõõtemahutina kasutatava pakendi märgistamise nõuded ja mahu kontrollimise kord. Mõõtemahuti on vedeliku hoidmiseks, transportimiseks või tarnimiseks mõeldud suletav anum nimimahuga 50 milliliitrit kuni 5 liitrit, mida kasutatakse ühesuguse kogusega toodete (kinnispakkide) pakendamisel täitetaseme hindamise meetodil. Mõõtemahuti on näiteks jookide pakendamise klaastaara. Mõõtemahuti konkreetset metrooloogilist omadust tagavad õige koguse pakendamisel ja sel eesmärgil on

vajalik täpsustada nende nimimahu suurimad lubatud vead ja määratleda hälvete kontrollimine. Samuti on oluline, et mõõtemahutitele on lisaks nimimahule märgitud nende täitmiseks vajalik teave, millele saab toote pakendaja pakendamisel tugineda.

Eelnõu §-s 1 sisustatakse määruses kasutatavad mõisted, milleks on nimimaht, kogumaht, täitemaht, nimimahu lubatud hälve ja paisumismaht ehk tühimik. Muid mõisteid, näiteks mõõtemahutina kasutatav pakend, käitlemine, kasutatakse mõõteseaduse ja toote nõuetele vastavuse seaduse tähenduses. Lisaks sätestatakse üldised alused mõõtemahuti täitmiseks, millest sõltuvalt on erinevad reeglid märgistusele ja mahu kontrollimisele. Mõõtemahuti täidetakse tootega kindla mahu saavutamiseks - kas püsiva tühimikuni või tasemeni. Püsiv tühimik on vedeliku kaugus mõõtemahuti ülemisest äärest ja püsivaks tasemeks on vedeliku taseme kõrgus mõõtemahutis. Mõõtemahuti maht võib erinevatel temperatuuridel varieeruda, mistõttu mahu määramisel peab maht olema taandatud temperatuurile 20 °C. Võrreldes määrusega nr 88 on muudetud lubatud hälve mõistet, et takistada lubatud hälvete süsteemset ärakasutamist. Nimimahu lubatud hälve on tootmisel juhulikult tekkinud suurim positiivne või negatiivne täitemahu mittesüsteemne erinevus. See tähendab, et toodetud mõõtemahutite hälve ei kalduks ainult ühele poole äärmusesse, vaid muutuks tootmisel juhulikult tekkinud tegevusest mõlemale poole.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse mõõtemahuti märgistamise nõuded. Mõõtemahuti nimimahu, tootja identifitseerimistähise ja mõõtemahuti täitmiseks vajalikud andmed peab tootja olema märkinud kustumatult, kergesti loetavalt ja nähtavalt. Sealjuures mõõtemahuti küljel, põhjaäärisel või põhjal märgitakse nimimaht liitrites, sentiliitrites või milliliitrites koos kohustusliku mõõtühikuga ja tootja identifitseerimistähis. Mõõtemahuti täitmiseks vajalikud andmed märgitakse mõõtemahuti põhjale või põhjaäärisele. Mõõtemahuti täitmiseks vajalikud andmed on kogumahu väärtus arvuna või kogumahu taseme ja nimimahule vastava täitetaseme vaheline kaugus millimeetrites koos ühikutähisega mm. Tootja võib märkida andmed mõlema § 1 lõikes 3 sätestatud täitmismeetodi kohta. Parema nähtavuse tagamiseks on kehtestatud mõõtemahutite märgitud numbrite ja tähtede kirjade minimaalsed kõrgused sõltuvalt nimimahust. Mõõteseaduse § 17 lõikes 5 nimetatud eritähis „3” (pööratud epsilon) peab olema märgitud mõõtemahuti küljel, põhjaäärisel või põhjal ja olema vähemalt 3 mm kõrgune tagamaks kirje parem nähtavus.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse mõõtemahuti nimimahu suurim lubatud hälve, mis võib olla nii positiivne kui ka negatiivne. Suurim lubatud hälve sõltub nimimahu suurusest ja on täpsustatud tabelis 2. Mõõtemahuti kogumahu ja nimimahu suurimad lubatud hälve väärtused on samad.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse mõõtemahutite kontrolli reeglid järelevalve käigus toimuvale kontrollile. Sisulisi muutuseid võrreldes määrusega nr 88 tehtud ei ole, kuid vormiliselt ei ole enam direktiivi 75/107/EMÜ lisas II toodud statistilist meetodit eelnõusse ümber kirjutatud, vaid on viidatud otse eelnimetatud direktiivi vastavale lisale. Kuna mitmeid proovide võtmise ja säilitamise nõudeid saab käsitleda korrakaitseaduse alusel, siis on loobutud eelnõus mõõtemahutite kontrollimiseks võetud proovide säilitamis- ja transpordinõuete kehtestamisest. Riikliku järelevalve käigus võetakse proovid juhusliku valiku alusel ja kontrollitakse võimalusel käitleja juures järgides direktiivi 75/107/EMÜ lisas II toodud menetlust mõõtemahutite statistiliseks kontrolliks. Mõõtemahutite käitleja on tavaliselt nende valmistaja või importija, kuid mõõtemahutite käitlemise alla läheb lisaks mõõtemahutina kasutatava pakendi märgistamine, ladustamine ja muu sellega seonduv tegevus. Kui järelevalve käigus puuduvad tehnilised vahendid kontrolli läbiviimiseks, siis viiakse kontrolliks võetud mõõtemahutid esimesel võimalusel pädeva mõõtja juurde

kontrollimiseks. Kontrolli tulemustest teavitatakse käitlejat kahe nädala jooksul. Tulemustest teavitatakse igal juhul valmistajat või importijat ja kui kontrollimiseks on võetud mõõtemahutid muu käitleja territooriumilt (nt pakendajalt), siis ka teda.

3. Eelnõu terminoloogia

Mõõtmise ja mõõtevahenditega seotud mõisteid kasutatakse määruses toote nõuetele vastavuse seaduse ja mõõteseaduse tähenduses.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrusega nr 88 võeti Eesti õigusesse üle Nõukogu direktiiv 75/107/EMÜ mõõtemahutitena kasutatavaid pakendeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 042, 15.02.1975, lk 14–20). Käesolev eelnõu võtab direktiivi üle sarnaselt määrusele 88 ning seetõttu ei ole põhjendatud direktiivi ja käesoleva määruse vastavustabeli koostamine.

5. Määruse mõjud

Määrus ei avalda sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, puudub mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, regionaalarengule ning elu- ja looduskeskkonnale. Määrusel on teatavad majanduslikud mõjud, kuna määrusega kehtestatud nõudeid peavad järgima mõõtemahutite tootjad ja importijad. Eestis on üks mõõtemahutite tootja - O-I Estonia AS (endise nimega Järvakandi Klaas AS). Toodetud mõõtemahuteid kasutatakse kindla kogusega toodete pakendamisel (kinnispakkide valmistamisel), saavutamaks kindla mahuga mõõtemahuti kasutamisel pakendatava toote õige kogus. Samas võrreldes määrusega nr 88 ei too käesolev määrus endaga kaasa muudatusi majanduslike mõjude osas.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulutused ja rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne täiendavaid riigieelarvelisi kulusid ja tulusid.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Maaeluministeriumile ja Sotsiaalministeriumile. Eelnõu saadetakse arvamuse avaldamiseks Eesti Kaubandus-Tööstuskojale.